

Uppgifter till Marthaförbundets årliga MATKULTURMAGASIN

SKOGENS SMAKER

Inledning

Marthaförbundets matkulturmagasin Skogens smaker bjuder in dig på en upplevelseresa till skogen! Magasinet innehåller sammanlagt 120 recept på de läckraste råvarorna skogen har att erbjuda under de olika årstiderna. Därtill innehåller magasinet tips och instruktioner på hur man kan ta tillvara skogens råvaror så att man kan njuta av rena smaker året runt. I detta material hittar du lektionstips och övningar för magasinet som man kan göra tillsammans med eleverna.

Uppvärmning

Ni kan börja genomgången av temat genom att bläddra i magasinet och diskutera skogen, naturens betydelse och vårt ansvar. Ni kan exempelvis diskutera temat med hjälp av följande frågor:

- Brukar ni göra utflykter till skogen på fritiden?
- Plockar ni bär eller svamp?
- Tycker ni att det är bra för en människa att ha nära kontakt med naturen?
- Varför är det viktigt att skydda naturen?

Eleverna kan jobba med uppgifterna i materialet för sig själva eller i par. En del av uppgifterna kan också göras muntligt i par. De grupparbeten som finns i materialet kan göras i grupper på 3-4 elever.

Man kan också samarbeta med t.ex. hushållsläraren eller biologiläraren och göra ämnesöverskridande samarbete med magasinets uppgifter. Kocka t.ex. läckra maträtter med magasinets recept eller gör en utflykt till närskogen!

Ordlista

allemansrätten	jokamiehen oikeudet	en myr	suo
barrskog	havumetsä	en nationalpark	kansallispuisto
ett barrträd	havupuu	plocka svamp / bär	kerätä sienii / marjoja
en björk	koivu	plocksäsong	poiminta-aika
björksav	koivunmahla	rensa	perata, puhdistaa
blandskog	sekametsä	ett ris	varpu
ett bär	marja	en rönn	pihlaja
bärnsnåren	marjapensaikot	en sjö	järvi
ett enris	katajanoksa	en skogsfärd / -utflykt	metsäretki
en fästing	punkki, puutiainen	en skogsägare	metsänomistaja
förvälla	ryöpätä	ett skott	verso
en gran	kuusi	en skörd	sato
ett granskott	kuusenkerkkä	skördesäsong	satokausi
en hjort	peura	en svamp	sieni
jakt	metsästys	en tall	mänty
jaktperiod	metsästyskausi	torka	kuivata
kåda	pihka	ett träsk	suo, räme
ett kärr	suo, räme	vilda växter	villit kasvit
ett lövträd	lehtipuu	vilt	riista
mossa	sammal	en älg	hirvi
ett mössöra	hiirenkorva	en älgfluga	hirvikärpänen

Allemansrätten s.11

Lue teksti jokamiehen oikeuksista. Mitä saat ja et saa tehdä? Merkitse ruutuun mikä on ja mikä ei ole sallittua jokamiehen oikeuksien mukaan.

	JA	NEI
Man får meta och pika	☐	☐
Man får plocka vilda bär, svampar och blommor	☐	☐
Man får fälla träd	☐	☐
Man får röra sig till fots, på skidor eller cykla	☐	☐
Man får göra upp eld på annans mark	☐	☐
Man får fiska och jaga utan tillstånd	☐	☐
Man får plocka mossor, lav, jordmaterial och träd	☐	☐
Man får övernatta på ställen där det är tillåtet att röra sig	☐	☐
Man får färdas på vattendrag och på is	☐	☐

Packa rätt för skogen s.15

Lue ensin teksti, jossa kerrotaan, mitä varusteita sinun tulisi ottaa mukaan metsäretkelle. Suunnittele sitten, mitä pakkaisit mukaan päiväretkelle metsään. Listaa tarvittavat asiat alla oleville viivoilla ja piirrä ne sitten vieressä olevaan reppuun.

Bär

- I. Mitkä ovat alla olevien marjojen nimet ruotsiksi?
Etsi vastaukset lehden sivuilta 16-26 ja 78-88 ja kirjoita nimet viivoille.

variksenmarja _____

katajanmarja _____

puolukka _____

karpalo _____

pihlajanmarja _____

mustikka _____

juolukka _____

vadelma _____

ahomansikka _____

lakka _____

- Mitä muita kotimaisia syötäviä marjoja on?
Etsi tietoa netistä ja kerää vihkoosi marjojen ruotsinkieliset nimet!
- Mitä myrkyllisiä marjoja metsissä kasvaa? Etsi myrkyllisten marjojen ruotsinkieliset nimet.

2. Valitse yksi lehdessä esitellyistä marjoista. Tee valitsemastasi marjasta faktaruutu valmiin pohjan avulla. Valitse myös yksi lehdessä olevista resepteistä, jossa marjaa käytetään ja kirjoita resepti faktaruutuun. Esittele lopuksi oma faktaruutusi kaverille ja perustele miksi valitsit juuri kyseisen marjan.

<p>Bär:</p> <p>Latinska namnet:</p>	<p>Bild:</p>
<p>Fakta om bäret:</p>	
<p>Mitt favoritrecept:</p> 	

Diskutera

1. Kerro parillesi alla olevasta kuvasta omin sanoin ruotsiksi. Voit käyttää tukikysymyksiä apunasi:

- Vilken årstid är det på bilden?
- Hurdant väder är det?
- Vem är hon?
- Hur gammal är hon?
- Var är hon?
- Vad gör hon? Varför?
- Vad tänker hon på?
- Vad tänker hon göra senare?

2. Keksi parisi kanssa kuvasta mahdollisimman monta ruotsinkielistä

- a) adjektiivia b) substantiivia c) verbiä

Svamp

1. Mitkä ovat alla olevien sienten nimet ruotsiksi?

Etsi vastaukset lehden sivuilta 29-35 ja 92-95 ja kirjoita nimet viivoille.

limanuljaska _____

lampaankäpä _____

suppilovahvero _____

haaparusku _____

herkkutatti _____

keltavahvero/kantarelli _____

- Mitä muita kotimaisia syötäviä sieniä on?
Etsi tietoa netistä ja kerää vihkoosi sienten ruotsinkieliset nimet!
- Mitä myrkyllisiä sieniä Suomessa kasvaa?
Etsi tietoa netistä ja kerää vihkoosi sienten ruotsinkieliset nimet!

2. Valitse yksi lehdessä esitellyistä sienistä. Tee valitsemastasi sienestä faktaruutu valmiin pohjan avulla. Valitse lopuksi yksi lehdessä olevista resepteistä, jossa sientä käytetään ja kirjoita resepti faktaruutuun.

Svamp: Latinska namnet:	Bild:
Fakta om svampen:	
Mitt favoritrecept: 	

Torka svamp s.36

Lue teksti sienten kuivaamisesta ja käännä tekstin osat suomeksi.

1. Rensa svampen och skär i mindre bitar.

---

2. Bred ut svampen på tidningspapper på en stor plåt.

---

3. Låt svampen torka i ett luftigt utrymme i rumsvärme i några dagar eller upp till en vecka

---

---

4. Förvara svampen i en glasburk med lock eller i en papperspåse.

Säsöng för jakt s.37

1. Lue teksti metsästyskausista. Mitä tapahtuu eri vuodenaikoina? Yhdistä viivalla.

*djuren inventeras
och jaktåret inleds*

*man jagar
skogshönsfåglar*

*älg- och
hjortjakten
börjar*

september oktober augusti januari december

*det är tillåtet att
jaga duvor, änder
och gäss*

*älgjakten
slutar*

*hjortjakten
slutar*

Diskutera

1. Kerro parillesi alla olevasta kuvasta omin sanoin ruotsiksi.
Voitte käyttää tukikysymyksiä apuna:

Foto: Linus Lindholm

- Vilken årstid är det på bilden?
- Hurdant väder är det?
- Vem är det på bilden?
- Beskriv personerna på bilden.
- Var befinner sig personerna?
- Hur gamla är personerna?
- Vad gör de? Varför?
- Vad har de med sig?
- Vad tänker de göra senare?

2. Keksi parisi kanssa kuvasta mahdollisimman monta ruotsinkielistä
a) adjektiivia b) substantiivia c) verbiä

Grupparbete

1. Menkää osoitteeseen www.utinaturen.fi ja valitkaa yksi kotimainen matkakohde. Kirjoittakaa paikasta lyhyt esittely ruotsiksi ja esitelmää kohteenne muulle luokalle. Voitte käyttää alla olevia kysymyksiä apuna:
  - Missä kohde sijaitsee?
  - Miten sinne pääsee? Millä kulkuneuvoilla matkakohteeseen voi matkustaa?
  - Mitä kohteessa voi tehdä?
  - Onko kohteessa kansallispuistoa?
  - Minkälaiset ulkoilumahdollisuudet paikassa on?
  - Kenelle suosittelisit kyseistä matkakohdetta?
2. Mitä nähtävyyksiä ja ulkoilumahdollisuuksia omalla paikkakunnallasi on? Onko kotipaikkakuntasi läheisyydessä kansallispuisto? Tee yksin tai parin kanssa esittely omasta paikkakunnastasi ja kerro paikkakuntasi ulkoilumahdollisuuksista sekä luontokohteista. Kerro myös mitä paikkoja ja nähtävyyksiä suosittelisit.

Korsord s.43-52

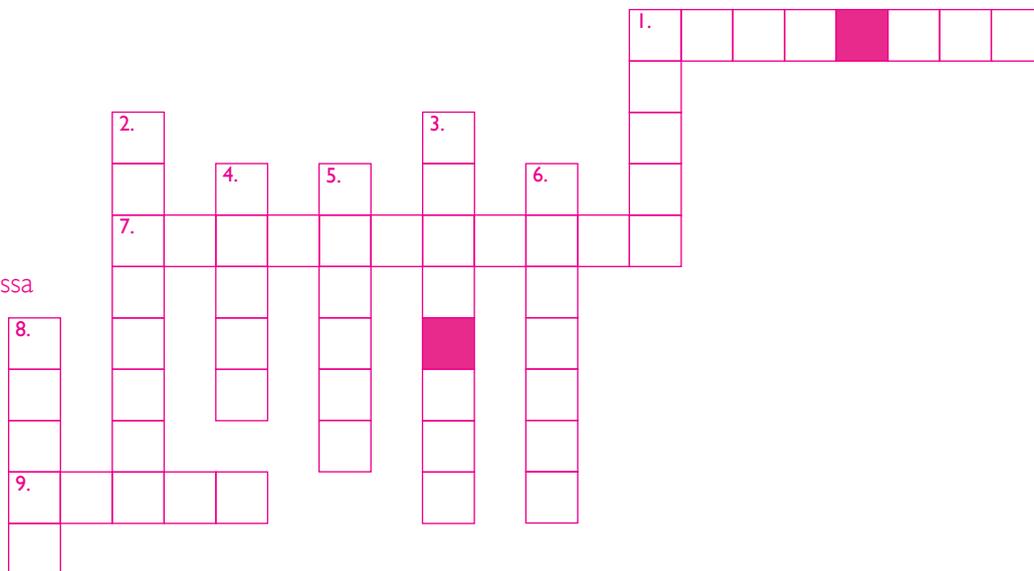
Etsi seuraavat imperatiivimuodot Vinter-osiossa olevista resepteistä ja kirjoita ne ristikkoon.

Vågrätt

1. lämmitä
7. tarkista
9. maista

Lodrätt

1. vispaa
2. koristele
3. kaada
4. vaivaa
5. paista uunissa
6. tarjoile
8. perkaa

Diskutera

1. Kerro parillesi alla olevasta kuvasta omin sanoin ruotsiksi. Voit käyttää tukikysymyksiä apunasi:

- Vilken årstid är det på bilden?
- Hurdant väder är det?
- Vem är personen i bilden?
- Hur gammal är personen?
- Var är personen? Varför?
- Vad gör personen? Varför?
- Vad tänker personen på?
- Vad tänker personen göra senare?

2. Keksi parisi kanssa kuvasta mahdollisimman monta ruotsinkielistä

- a) adjektiivia   b) substantiivia   c) verbiä

Vår

Mikä luonnontuote on kyseessä? Yhdistä oikein. Löydät oikeat vastaukset lehden sivuilta 56-69.

Har använts som medicinsk läkesvamp sedan medeltiden. Innehåller höga halter antioxidanter och dricks som en dekokt. Växer som en parasitsvamp på björkar.

Goda att äta som sådana eller i desserter eller i sallader. Plockperioden är kort. Har en distinkt smak av bittermandel.

Smakar ungefär som vatten, men är späckad med näringsämnen. Kan drickas som återhämtare.

Kan användas som dekoration i t.ex. sallader, smörgåstårta, smörgås eller drycker. Har en citrusliknande smak. Innehåller oxalsyra och ska därför inte användas i stora mängder på en gång.

Plockas på försommaren fram till midsommar. Innehåller rikligt med C-vitamin, karoten, kalcium, magnesium, kalium och eteriska oljor. Smaken är syrligt frisk och de kan ätas som de är i sallad eller till fisk.

Växer i stora bestånd och kan plockas från april fram till nästa snö. Man ska ha handskar på sig när man plockar den, för annars kan man bränna sig på brännhåren.

Har en sårhälsande egenskap och är klassificerad som ett sårhälsmedel. Är en blandning av olja och harts.

Växer från juli till slutet av augusti, men kan skördas redan på våren. Kan användas färska eller torkas eller fermenteras. Har en hög proteinhalt och är rik på C-vitamin och karoten.

Sommar

Etsi seuraavat sanat ruotsiksi laatikosta (ilman artikkelia). Sanat löytyvät lehden sivuilta 74-97.

kesäpäivä

varjo

tuoksu

mesiangervo

oja

mehu

mustikka

myrkyllinen

säilöä

sammal

kanerva

sieni

L	M	I	D	O	L	N	I	M	V	A	S	T	I	O	L
P	I	S	O	M	M	A	R	D	A	G	U	L	M	N	J
L	O	K	F	U	O	Ä	U	I	M	L	A	T	O	I	U
O	L	U	T	I	P	L	T	K	N	I	E	I	S	E	N
C	Y	G	A	M	L	G	U	E	I	E	A	V	S	N	G
K	T	G	S	N	P	G	I	F	T	I	G	I	A	I	V
A	L	A	T	V	U	R	A	U	H	I	O	P	N	A	O
M	I	L	O	I	H	Ä	L	V	A	N	S	V	A	M	P
N	P	I	G	O	A	S	A	F	T	O	L	E	U	I	H
B	L	Å	B	Ä	R	I	J	O	E	H	I	Y	T	L	N
H	O	N	A	H	A	I	N	A	S	K	K	U	G	G	A
K	O	N	S	E	R	V	E	R	A	O	L	M	I	A	N

Diskutera

Kerro parillesi alla olevista kuvista ruotsiksi. Voit käyttää tukikysymyksiä apunasi:

- Vilken årstid är det på bilderna?
- Vad är desserterna gjorda av?
- Hurdant väder är det på bilderna?
- Vilken bild gillar du mest?
- Tycker du om att baka eller laga mat?
- Vilken är din favorit efterrätt?
- Vilka känslor väcker bilderna hos dig?
- Vilka färger hittar du på bilderna?

2. Keksi parisi kanssa kuvasta mahdollisimman monta ruotsinkielistä

a) adjektiivia b) substantiivia c) verbiä

Övriga uppgifter

- Tutustu lehden resepteihin. Suunnittele ruokalista sinulle ja ystävillesi. Kerää ruokalajit lehden sivuilta.

Arkipäivän menu
(aamupala, lounas,
välipala, päivällinen)

Juhlaillallisen menu
(alkupala, pääruoka, jälkiruoka)

mukava brunssi
ystävien seurassa

- Valitse yksi resepti ja käännä se ruotsiksi vihkoosi. Voitte myös tehdä yhteistyötä kotitalousopettajan kanssa ja valmistaa lehden reseptejä yhdessä.
- Tee kirjallinen suunnitelma päiväretkestä lähimetsääsi. Minne retki tehdään? Mitä tavaroita ja tarvikkeita tulee pakata mukaan? Mitä evästä pakkaatte mukaan vai valmistatteko ruokaa metsässä retkikeittimellä? Valitse eväät lehden resepteistä.